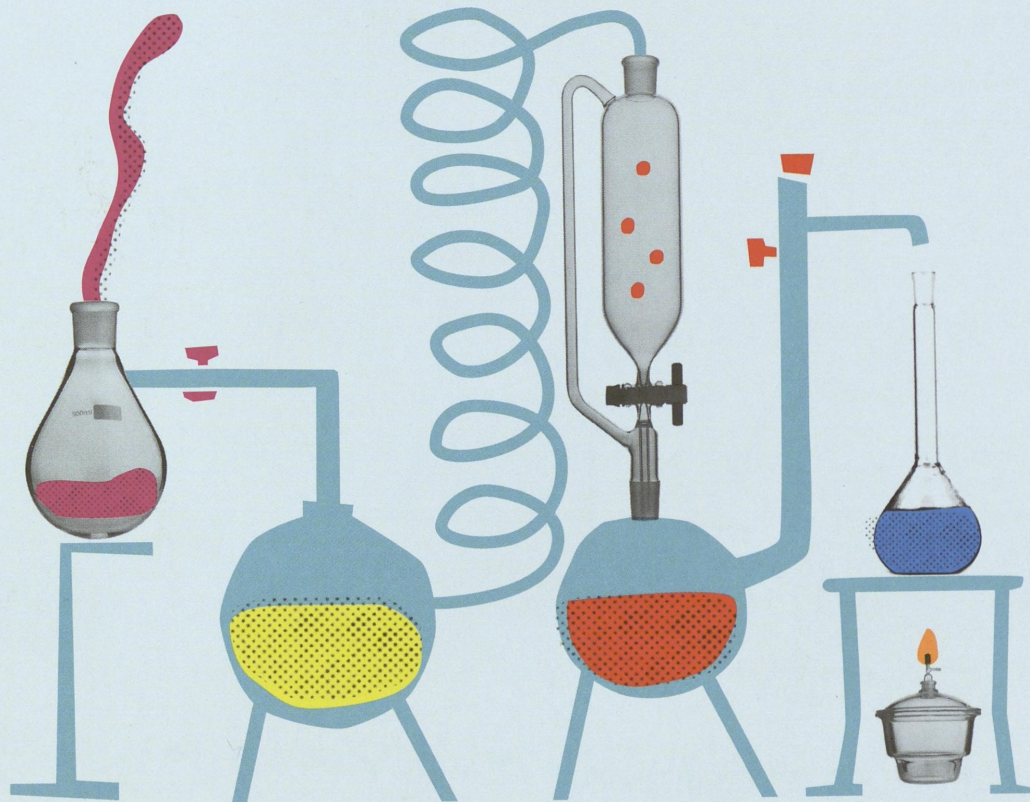

NASJONAL
OPERAEN
NASJONAL
BALLETTEN

ELSKOVSDRIKKEN

ELSKOVSDRIKKEN

Musikk Gaetano Donizetti

Libretto Felice Romani

Musikalsk ledelse Daniele Callegari / Boris Schäfer

Regi Oliver Mears

Lysdesign Tim Mitchell

Scenografi Annemarie Woods

Kostymer Ilona Karas

Lysdesign Kevin Treacy

Urpremiere 12. mai 1832, Teatro della Conobbiana, Milano

Norgespremiere 14. september 1849, Christiania Theater

Premiere denne oppsetningen 27. september 2013,

Northern Ireland Opera

Norgespremiere denne oppsetningen 24. november 2018,

Den Norske Opera & Ballett

Operasjef Annilese Miskimmon

Adm.dir. Geir Bergkastet

Ansvarlig utgiver Den Norske Opera & Ballett

I redaksjonen

Ingeborg Norshus *redaktør*, Hedda Høgåsen-Hallesby *dramaturg*,

Cecilie Breivik Hansen *grafisk design og illustrasjon*, Erik Berg *foto*,

07 Media AS trykk

L'ELISIR D'AMORE

MACMILLAN'S • POCKET • CLASSICS •

KJÆRE PUBLIKUM

Opera kan assosieres med noe tungt og – om jeg tør si det – noe ganske deprimerende. Og riktignok inneholder opera-repertoaret en mengde tragedier. Dette henger sammen med hvordan opera ble til: På slutten av 1500-tallet ønsket man å gjenskape den antikke tragedien, som man trodde ble sunget. Men som en kunstform skapt av mennesker om mennesker, har opera også et sterkt potensial til å avsløre sannheter gjennom komikk.

Denne høsten presenterer vi to komiske operaer: *Gianni Schicchi* og *Elskovsdrikken* – to verk som beviser at opera også kan være morsomt og deilig underholdende. Vi kan le av karakterene vi møter på scenen, men Donizetti er ikke slem – han gir derimot et hjertelig portrett av dem gjennom sin musikk. Det finnes ingen helter eller skurker i *Elskovsdrikken*, bare mennesker med ulike perspektiver, følelser og forventninger.

Jeg tror det er viktig å presentere både de tragiske og komiske operaene for å vise den enorme bredden i hva opera er og kan være. Mitt håp er at *Elskovsdrikken* kan fungere som en vitamininnsprøytning i mørketida. Noen ganger ønsker vi å tro på en magisk oppskrift som kan løse alt: kjærlighetslivet, økonomiske problemer og selvbildet. Og opera-verdenen produserte romantiske komedier lenge før Hollywood!

Elskovsdrikken er en italiensk opera, basert på en fransk fortelling, som i denne produksjonen er satt i en britisk kontekst, men som spilles på norsk jord. Det er en demonstrasjon av opera som en unik internasjonal kunstform. Det reflekteres også på og bak scenen og i orkestergraven.

Det er et britisk, irsk og tsjekkisk regi-team som står bak: regissør Oliver

Mears og hans assistent Edwina Casey, scenograf Annemarie Woods, kostyme-designer Ilona Karas og lysdesigner Kevin Treacy. Produksjonen ble første gang til ved Northern Ireland Opera. Maestro Daniele Callegari har tidligere gjestet Nasjonaloperaen som dirigent for *Madama Butterfly* og *Cavalleria Rusticana / Pagliacci*, og kjenner det italienske repertoaret til fingerspissene. To av forestillingene dirigeres av vår egen studieleder og solistsjef Boris Schäfer.

På scenen står den irske sopranen Claudia Boyle som Adina, sammen med to amerikanske sangere, Jack Swanson som Nemorino og John Chest som Belcore. De to første debuterer ved Den Norske Opera & Ballett, mens Chest sang Ned Keene i *Peter Grimes* her i 2011. Tyrkiske Guenes Guerle sang Timur i *Turandot* med Nasjonaloperaen i 2016. I rollen som Gianetta finner vi vår solistpraktikant Astrid Nordstad. Operakoret utgjør det lille studenter-samfunnet omkring disse rare, men fine menneskene.

Håper dere nyter disse operatiske solstrålene!

Annilese Miskimmon,
operasjef

HANDLING

Akt 1

Den naive Nemorino er håpløst forelsket i den vakre og overlegne Adina. Adina forteller historien om Tristan og Isolde og deres kjærlighetsdrikk. Dette gir Nemorino en idé, etter at han har blitt avvist av Adina til fordel for den kjekke sersjant Belcore. Den omreisende kvakksalveren dr. Dulcamara kommer med remediene sine som «kurerer alt», og Nemorino kjøper en kjærlighetsdrikk av ham, som Dulcamara forsikrer skal virke i løpet av 24 timer. Det Nemorino ikke vet, er at denne drikken bare er alkohol, og han blir snart godt brisen og full av selvtillit. Men håpet hans brister da han overhører at Adina går med på å gifte seg med Belcore samme kveld.

Akt 2

Forlovelsesfesten er i gang, men Adina er misfornøyd med at Nemorino ikke er der for å bevitne triumfen hennes. Han er desperat etter å kjøpe mer av Dulcamaras eliksir, og for å betale for den, bestemmer han seg plutselig for å slutte seg til sersjant Belcores regiment. I mellomtiden har Gianetta og vennene hennes fått høre at Nemorinos rike onkel har dødd og etterlatt ham en stor arv. De innnyder seg hos Nemorino, som tror dette er et resultat av den kraftige kjærlighetsdrikken. Jentenes oppførsel forbauser Adina, og da hun får vite om kjærlighetsdrikken av Dulcamara, erklærer hun at hennes kvinnelige sjarm er et mektigere instrument for å vinne en mans hjerte. Nemorino synger om sin kjærlighet til Adina, og etter mange unnvikende svar, forteller hun til slutt at hun har kjøpt ham fri fra militæret, fordi hun omsider har blitt forelsket i ham. Alle gjestene er samlet og feirer det nye paret, mens Dulcamara trekker seg tilbake, overbevist om at kjærlighetsdrikken hans har bevist at den har uventet kraft.

HJERTE- VARMEREN

*Elskovsdrikken har en spesiell plass i hjertet til regissør
Oliver Mears – og en spesiell plass i opera-repertoaret.*

Tekst Hedda Høgåsen-Hallesby

NEMORINO JACK SWANSON, ADINA CLAUDIA BOYLE

DULCAMARA GUENES GUERIE

– I alle operaforestillingene jeg har satt i scene selv, eller som jeg har bestilt som operasjef, har jeg lett etter et direkte uttrykk. Jeg er ikke så glad i ordet «tilgjengelig» på grunn av assosiasjonene det skaper, men jeg vil at folk lett skal forstå, og at de skal nyte hvert minutt av forestillingen.

Det sier Oliver Mears, regissør og operasjef ved Royal Opera House i London. Den ærefulle stillingen ble han tildelt i 2016, bare 37 år gammel – som den yngste operasjefen i Covent Gardens historie. Mears kom da fra Northern Ireland Opera, der denne versjonen av *Elskovsdrikken* hadde sin første premiere i 2013.

Handlingen har han lagt til et britisk collage på 1970-tallet, der Adina er Nemorinos lærer. I første scene leser hun historien om Tristan og Isolde for klassen – middel-

alder-legenden om prinsessen som falt for knekten etter å ha drukket en hemmelig eliksir. Det er etter å ha hørt denne historien at den unge, usikre gutten ønsker å finne en egen *quick-fix* på problemet sitt: Han er forelska i læreren, men hun er ikke interessert i ham.

KOMEDIENS KUNST

Ideen om å la dette utspille seg i et klasserom og på en skole kom tidlig, og er et eksempel på hvordan én tanke kan fostre en ny, forteller Mears. I Romanis tekst er Adina en grunneier som leser for småbøndene. Slik blir det tydelig at hun ikke bare har mer utdannelse, men også en annen status enn de andre omkring seg, inkludert Nemorino.

– Status-forskjellen er viktig for at komedien skal fungere, og for at forandringen skal kunne skje. Slik har det vært helt tilbake til de greske komediene. Dette gjør det utfordrende å oppdatere komedier, siden vi ikke lenger gjenkjenner de sosiale strukturene de utspiller seg i. Ta *Figaros bryllup*, for eksempel, der humoren er nært knyttet til klassestrukturen på 1700-tallet, og dermed vanskelig å oppdaterte på en måte som gir mening for oss i dag. Forholdet mellom elev og lærer, derimot, det kjenner vi. Plutselig var det klart for meg at den lærde, smarte, artikulerte Adina er Nemorinos foreleser, at Dulcamara kommer inn som en gjestende professor, og at Belcore er en utsending fra forsvaret som prøver å verve de unge.

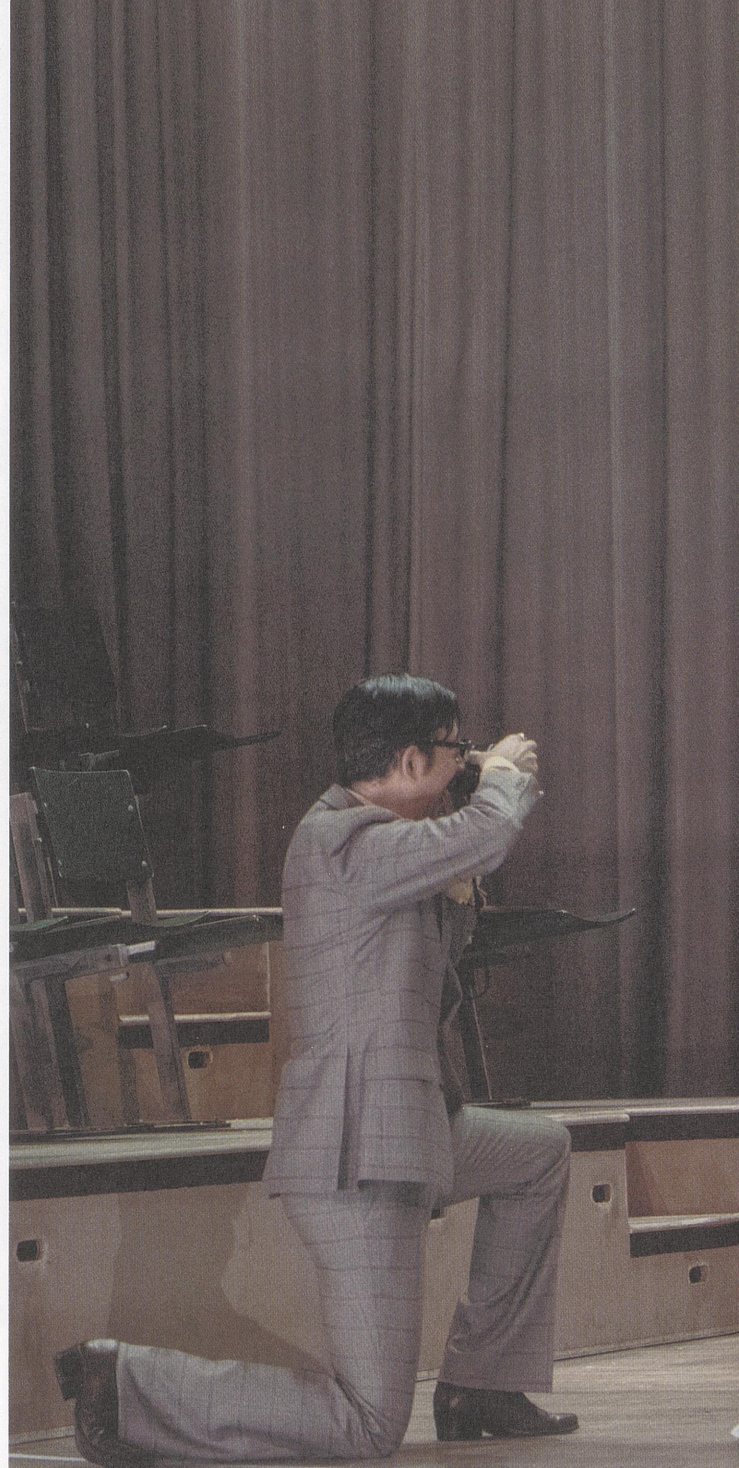
Kilden til komedie finner Mears også i skillet mellom by og land. Vi identifiserer oss med det lille samfunnet, der innbyggerne ikke akkurat er storbymennsker, men nesten elskverdig naive, og som behandles på en varm måte, både av librettisten og komponisten. Den komiske er Dulcamara, sjarlatanen fra byen, med sine falske varer. I tillegg tar regissøren humoren direkte fra Donizetti's musikk:

– Det er en type galskap i denne musikken, repetisjonen i den kan nesten gjøre oss sprø. Mange liker ikke bel canto-komponistene Rossini, Donizetti og Bellini nettopp av den grunn. Musikken deres virker noe kunstig for oss i dag, men samtidig ligger det et stort komisk potensial her. Uttrykket er så fysisk og oppfordrer til absurd humor. Men det krever sangere som liker dette – som har god timing, god fysikk og som fryder seg over å være en del av leken – noe vi er så heldige å ha her i Oslo nå.

DEN LILLE INGEN OG DEN STORE KJÆRLIGHETEN

Personene på scenen er som tatt fra en moderne sitcom: En brautende og macho sersjant, en naturfaglærer som vet å profitere på kunnskapen sin – omtrent som Walter White i TV-serien *Breaking Bad*, en modig og ekstrovert dame, og en ganske nerdete fyr med lite penger.

Navnet Nemorino er en avledning av det latinske ordet Nemo, som betyr ingen, og endelsen -ino, som betegner noe lite.

Bakgrunnen din, statusen eller hvordan du ser ut betyr ikke noe, så lenge du har selvsikkerhet. Og med selvsikkerhet er alt mulig.

–Nemorino er en uskyldig fyr, som lever og ånder for sin kjærlighet til Adina, selv om han vet at hun tilhører en helt annen liga enn hans. Men dette utgjør også noe forfriskende: Selv om dette stykket tar utgangspunkt i eksisterende sosiale strukturer, vil det samtidig bryte dem ned ved å vise at alle kan forelske seg i alle, sier Mears.

Samtidig er det ikke Nemorino, men Adina regissøren synes er mest interessant. Adina er den operakarakteren som viser at skikkelige og flinke jenter også har følelser innerst inne, og som demonstrerer deres handlekraft. Det er kanskje Nemorino som tar initiativ, men det er hun som kjøper ham ut fra militærtjenesten han har forvillet seg inn i for å skaffe penger.

– Adina er en ganske overlegen type, veldig arrogant og selvsikker. Hun er en ung dame med lang utdannelse og mange privilegier, men dette er bare på overflaten. Jeg synes det er tydelig fra begynnelsen av stykket at hun også har noe mørkere i seg, en tristhet hun forsøker å dekke over – for eksempel et spor av et forhold som gikk galt. Det er dette som gjør henne så interessant! Det står mye på spill for henne, og hun finner til slutt en trøst i den kjærligheten Nemorino vil gi henne.

Er det et stykke om Den store kjærligheten?

– Ja, jeg mener det, men også om den ofte kronglete veien mot å finne den. Både Adina og Nemorino gjennomgår en utvikling i løpet av stykket. Det er en lang vei fra Adinas tydelige og bryske avslag i begynnelsen av stykket, til

måten hun ser Nemorino på mot slutten, der han også nærmest har re-oppfunnet seg selv som den selvsikre. Dette er selvfølgelig også et tydelig budskap: Bakgrunnen din, statusen eller hvordan du ser ut betyr ikke noe, så lenge du har selvsikkerhet. Og med selvsikkerhet er alt mulig.

Så selvsikkerheten er den virkelige trylledrikken her?

– Det tror jeg det er! Absolutt. Det som betyr noe, er at Nemorino selv tror på at han har noe han kan gi Adina. Han er veldig *needy* i den første duetten de synger sammen, og det finnes jo ikke noe mindre sexy enn det. Selvsikkerhet, derimot!

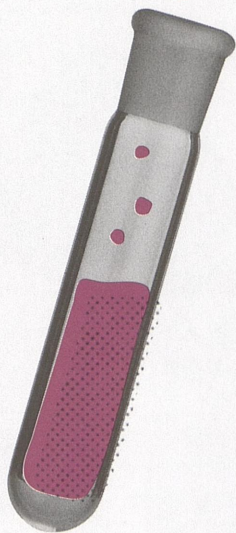
EN ANNERLEDES OPERA

Hvorfor trenger vi operaer som denne i vår tid, nå som vi har Netflix og kan streame romantiske komedier en masse?

– Det er interessant, for den romantiske komedien er jo en av de mest populære film-sjangrene, men det er ikke så mange av dem i opera-repertoaret. Det ender jo stort sett med en kvinne som dør, som i *Rigoletto*, *Carmen*, *La bohème* og *La traviata*. I stykker som *Figaros bryllup*, *Tryllefløyten* og *Così fan tutte*, som har en positiv slutt, står karakterene samtidig i utfordrende situasjoner med hverandre idet sceneteppet går ned, noe som gjør de tilsynelatende lykkelige sluttscenene mer ambivalente. Men det er ikke tilfelle i *Elskovsdrikken*: Dette er en lykkelig kjærlighetshistorie, der ingen må dø til slutt. Skikkelsene kan være litt krasse, men ingen er egentlig slemme. Slik sett er det en ganske idealisert verden vi møter.

Ifølge Mears er dette verkets store styrke:

– *Elskovsdrikken* handler om befrielse og menneskelig utvikling gjennom kjærlighet, som er et tydelig tema i operaer av Wagner og Verdi. Dette tematiserer Donizetti også, men på en mye lettere måte. Av de 20 mest spilte operaene i verden, er dette den som etterlater deg i best humør når du går ut av operahuset. Og jeg tror det er viktig å vise publikum at opera også kan være noe annet, noe som er mer optimistisk, mer hjertevarmt.

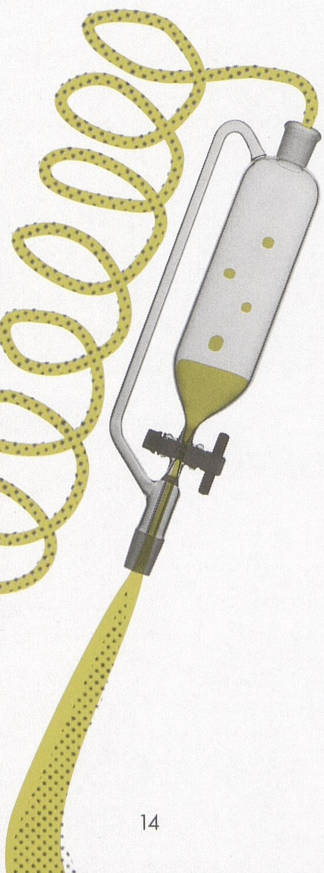

ADINA CLAUDIA BOYLE, DULCAMARA, GUENES GUERLE

ET PERLEKJEDE AV MELODIER

HER FÅR DU TIPS TIL HVADU SKAL LYTTE ETTER

Tekst Marianne Oulie Wiik / Hedda Høgåsen-Hallesby

Gaetano Donizetti skrev over 600 verk, derav 71 operaer. Mange har holdt det mot ham at han skrev så mye, men hans mesterverk blir likevel regnet blant de ypperste, både i håndverk og uttrykk. Donizetti er melodienes mester. De kan være søtladne og velklingende, muntre og energiske, innsmigrende og sjarmerende. Felles for dem alle er at de smyger seg inn i sinnet ved sin friske og folkelige form.

Donizetti var en godhjertet mann, vennlig og sympatisk. Få visste som han hva folk ville ha. Få visste som han hva den menneskelige stemmen kunne klare, få har hatt bedre sans for sangbare melodier – og få har skrevet så vidunderlig effektfulle ensemblenumre.

«Una furtiva lagrima» har du helt sikkert hørt mange ganger, kanskje uten å vite at den kommer fra nettopp *Elskovsdrikken*. Men operaen har langt mer å by på enn denne arien, her kommer perler av melodier på rekke og rad. Donizetti beskriver personene og

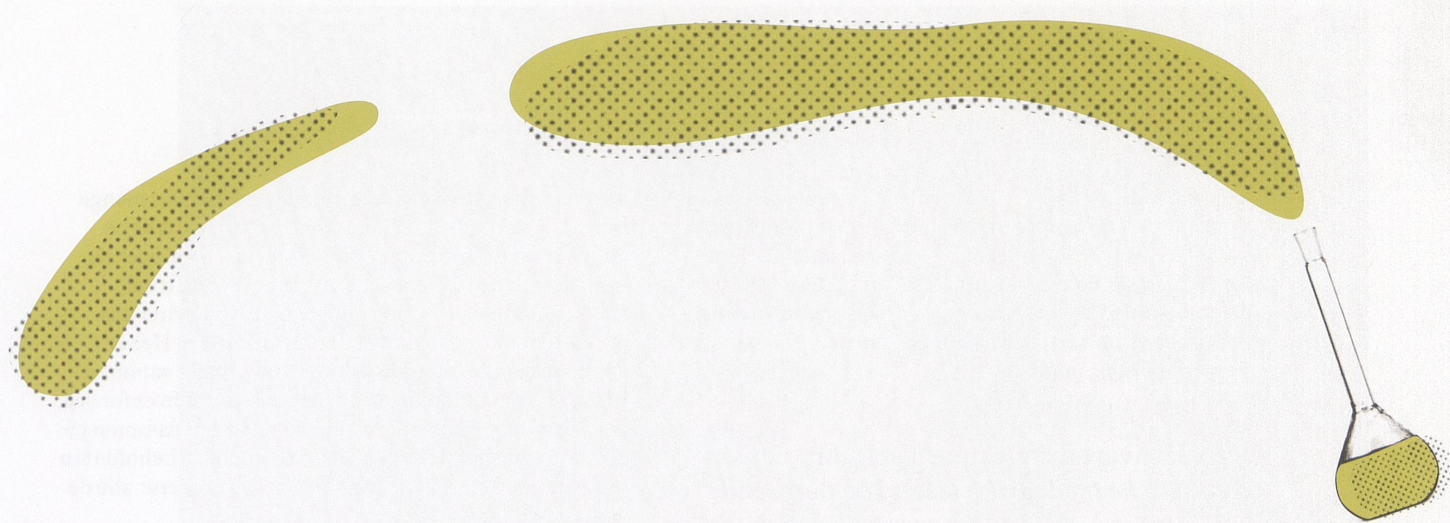
hendelsene på en levende måte – hvis man bare vet hva man skal høre etter! Her er noen eksempler:

Nemorino elsker Adina (*lidenskapelig og smektende*)

«Quanto è bella, quanto è cara!»

«Hun er så vakker! Hun er så god!
Men hjertet hennes klarer jeg ikke å røre.
Hun studerer, leser og lærer... og intet forsømmer...
Jeg er idioten som sukker og drømmer.»

Melodien i Nemorinos arie er jevn, uten store sprang eller raske løp, som vi hører mange andre steder i operaen. Den innledes med en enkel melodi i fløyter, som lenge har vært forbundet med det pastorale, med hyrdene

som spiller for flokken sin. Nemorino er ikke hyrde, men likevel fattig, og den enkle lyriske musikken han følges av, viser det. Melodiene hans er også stort sett *syllabiske*, det vil si at han synger én tone på hver tekststavelse.

Adina leser fortellingen om Tristan og Isolde (imponerende, overbevisende)

«Della crudele Isotta il bel Tristano ardea, nè fil di speme avea di possederla un dì.»

«Den grusomme Isolde vekket den kjekke Tristans behag. Ønsket å eie henne om kun for en eneste dag.»

Da Adina leser historien om Tristan og Isolde, kommer hennes egne reaksjoner på denne fortellingen fram i musikken, i form av *koloraturer*. Ordet 'koloratur'

kommer av det italienske ordet for fargelegging. Vi hører det i form av raske triller og løp i andre og fjerde del av denne arien, der Adina beskriver sine egne følelser. Disse imponerende løpene og høye tonene etablerer også Adina som en karakter med styrke og tydelighet.

Sersjant Belcore gjør også kur til Adina (virtuos og samtidig pompøs)

«Come Paride vezzoso porse il pomo alla più bella,
Mia diletta villanella, io ti porgo questi fior.»

«Edle Paris ga et eple, til den vakreste kvinnen der men jeg skjenker blomster til den vakreste her.»

Belcore presenterer seg selv som «galant og dessuten sersjant». For å framstille ham, bruker Donizetti musi-

kalske teknikker som forbindes med det noble og galante, samtidig gjør de at Belcore nærmest blir en parodi på seg selv. Hør for eksempel på *melismene* i denne arien. En melisme er flere toner sunget på én stavelse, og ble forbundet med helter og skikkelser med høy status, men her bruker Donizetti teknikken til å fremstille sersjanten som oppblåst og pompøs.

Kvakksalveren Dulcamara presenterer sin fantastiske trylledrikk (lystig og plaprende)

«Udite, udite o rustici, attenti, non fiatate.»

«Hør etter! Hør etter! Godtfolk!
(...)»

Jeg antar dere alt kjenner meg som den store medikus, Doktor Ensyklopedius.»

Hør etter hvordan Donizetti bruker tempo for å skape drama, men også til å skape en humoristisk effekt. Arien begynner veldig sakte, men utvikler seg raskere og raskere. Mot slutten av arien snakke-synger han på en måte som er typisk for flere komiske operaer, med så mange stavelser som mulig på kortest tid, i klar kontrast til Adinas koloraturer og Belcores melismer.

Adina, Nemorino og Belcore synger sammen

I motsetning til i vanlig taletheater kan man i opera vise hva flere personer føler og tenker på en gang, og i komiske

operaer finner vi flere slike ensemble-scener der mange synger på samme tid. Et glimrende eksempel på dette finner vi i slutten av første akt i *Elskovsdrikken*. Scenen innledes med at Belcore nærmer seg («tran, tran, tran ...»). Adina er fornærmet over at Nemorino har oversett henne og takker ja til Belcores frieri. Her er det mange ulike følelser i sving – som svinger sammen! Vi hører Adina, Nemorino og Belcore – først hver for seg, og så samtidig. Tekstene og musikken er satt sammen på en måte som gjør det mulig for hver melodi å beholde sin individuelle identitet, samtidig som de supplerer alle de andre melodiene.

Nemorino (inderlig)

«Una furtiva lagrima negli occhi suoi spuntò ...»

«En skjult tåre faller fra hennes øyne ... Med sjalusi ser hun pikene more seg ...»

Nemorinos kjente arie er satt i b-moll, en toneart som ofte forbindes med tragiske scener. Og arien åpner mørkt, den innledes av fagott opp mot harper – en litt rar kombinasjon – nesten som om Donizetti blunker til oss. Idet Nemorino innser at Adina elsker ham, går vi over i dur. Strykerne går da også over fra *pizzicato* til brede strøk (fra å plukke på strengene med fingrene til å bruke buen), og Nemorinos store lykke høres i de raske løpene mot slutten av arien.

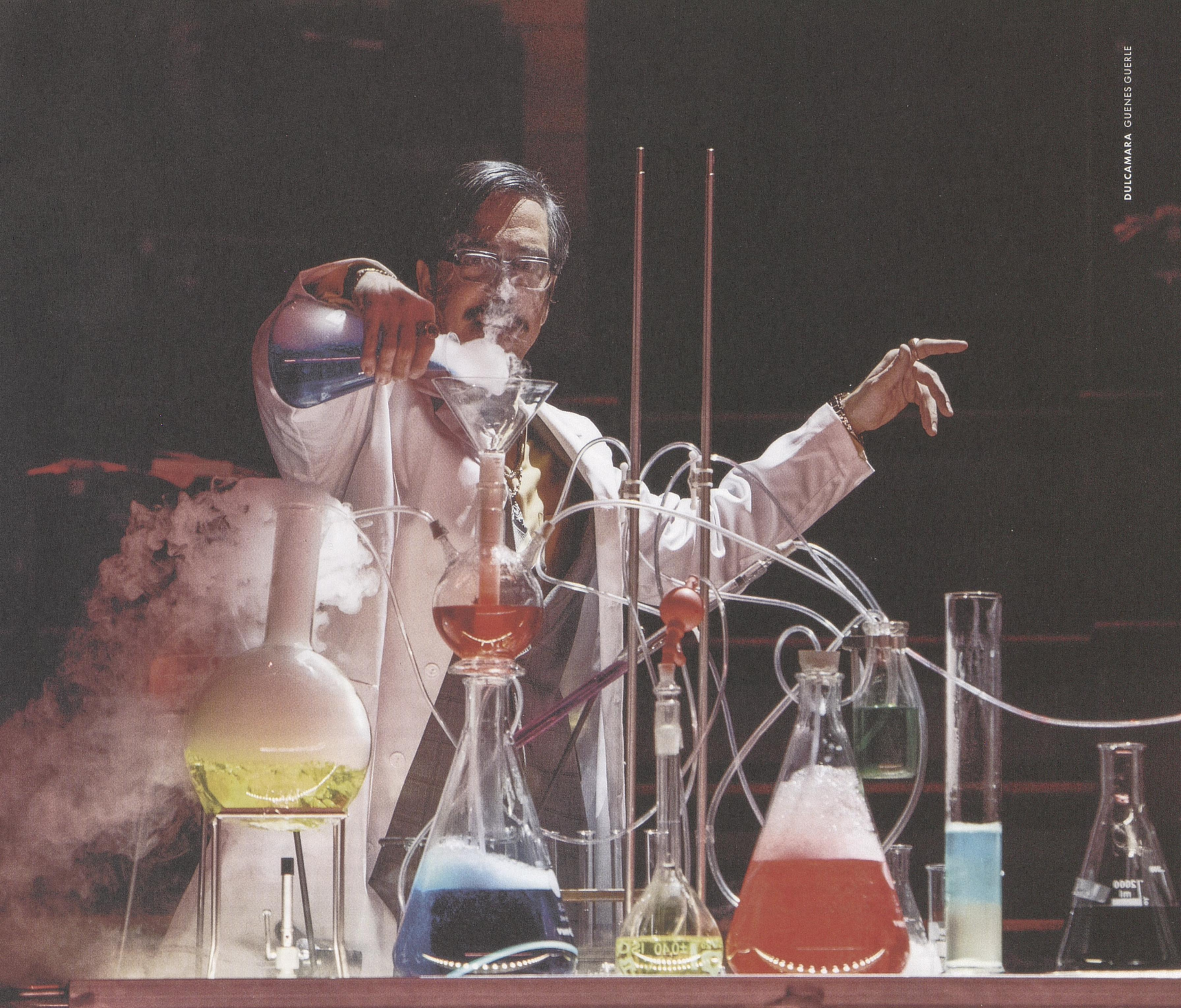
Norsk libretto: Agnes Randers-Pehrson

BELCORE JOHN CHEST, ADINA CLAUDIA BOYLE, GIANETTA ASTRID NORDSTAD

Den odontologiske mirakel-likøren
dreper musene, lusene og odøren.
Med gyldig stempel og sertifikat
Les og lær. Et unikt destilat
som faktisk virker profylaktisk
En syttiåring fikk verdi for sine skillinger
ble bestefar til ti og alle fikk de tvillinger
Universalmiddelet som hurtig skjenker
trøst og glede til gråtkvalte enker.
Eldre kvinner som savner ungdoms glød!
Rynker gattes ut. Huden får igjen sin lød.
Unge menn!
Flaskene er billige og jentene blir villige!
Helbreder paraplegi og apopleksi, leger
diabetikere, astmatikere,
fanatikere, pernisiøse og skrupuløse
Og lever'n din blir frisk og fin
Kom igjen enker og ungdommer
Løp og gjør et røverkjøp!

Dulcamaras arie, fra første akt

TRYLLEDRIKKER

Hva slags trylledrikk kunne passe for deg?
Trylledrikker kan gi deg både søvn, glemsel,
eller evig ungdom – og hva med en eliksir som
gir en real stimulering av kjærlighetslivet?

Tekst Dag B. Ulseth

Ordet *eliksir* har sin opprinnelse i det gamle Hellas, og betydde egentlig «pulver for å tørke sår». Ordet vandret siden via arabisk tilbake til Europa, og ble tidlig ensbetydende med «medisin». En eliksir besto gjerne av en klissete sirup blandet med avkok eller alkoholuttrekk fra planter. Som vi vet, har jo alkohol en viss forvandlende kraft. Alt som kunne gjøre folk friske den gang, kunne dessuten regnes som magi. En eliksir ble dermed betegnelsen på en mirakelmikstur i flytende form – en trylledrikk!

Operaens verden er full av magi og overnaturlige krefter. Den er også full av drikking i alle former, og blant annet drikkes det svært mye gift. Likevel må man lete i operalitteraturens mer støvete kroker for å finne drikker med magisk virkning. Eksempler finnes, og her følger noen:

DRIKKE FOR Å SOVE

Sovedrikker i opera er ikke noe man inntar selv. Man gir det til andre for å kunne drive med sitt eget i fred og ro. Komponisten Richard Wagner bruker gjerne trylledrikker i handlingen, og i operaen *Valkyrien* blander Sieglinde en sovedrikk til mannen sin, slik at hun uforstyrret kan omgås en fremmed gjest på nattestid. Gjesten viser seg å være hennes tvillingbror Siegmund, de to forelsker seg, og stikker deretter av mens ektemannen sover. Om damer vil unngå en uønsket ektemann, fins det også mer ekstreme tiltak. I operaene *Romeo og Julie* (Gounod) og *La Gioconda* (Ponchielli) ser vi at en kvinnelig hovedperson inntar en sovedrikk som gjør henne skinndød, og via gravkammeret er planen å dra videre når hun våkner. Alt går imidlertid ikke helt som planlagt i operaens verden ...

Operaens verden er full av magi og overnaturlige krefter. Den er også full av drikking i alle former, og blant annet drikkes det svært mye gift.

DRIKKE FOR Å GLEMME

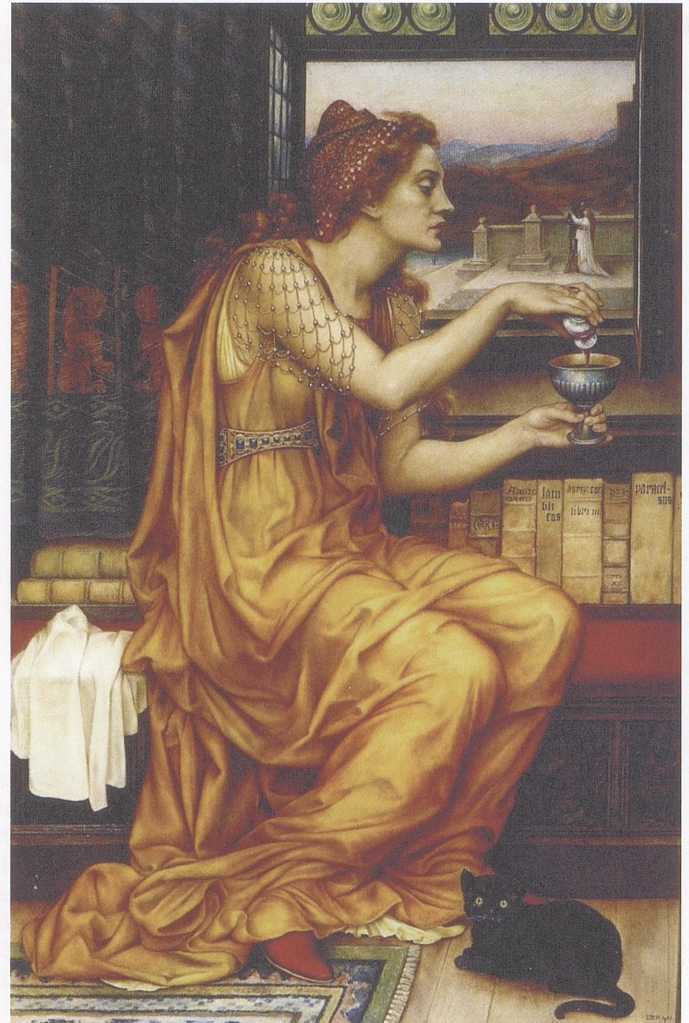
I opera er det også vanlig å gi glemselsdrikker til andre i vinnings hensikt. I Wagners opera *Ragnarok* hilses helten Siegfried med en drikk som får ham til å glemme den dama han har, og slik kan den lumske Guttrune få ham på kroken. Den bedratte Brünhilde er imidlertid ikke å til spøke med, og dette leder selvsagt til mye ufred. I Richard Strauss' opera *Den egyptiske Helena* ser vi dessuten en annen vri. Den skjønnne Helena gir en trylledrikk til ektemannen så han glemmer at hun har vært utro. Vakker som hun er, blir damen likevel omsvermet av mannfolk, og nye komplikasjoner oppstår. Til sist gir Helena derfor like godt en *huskedrikk* til ektemannen, i håp om at han med minnet i behold kan elske henne med de feil og mangler hun har. Dette ender faktisk godt, og er dermed et eksempel til ettertanke.

EVIG UNGDOM

Evig ungdom og skjønnhet kan i utgangspunktet virke som en god idé. Mens den skjønnne Helena gir mannen en drikk så han glemmer, inntar hun selv en foryngende drikk for å slik å gi dem begge en ny start. Dette leder som nevnt bare til problemer. Men hva med evig liv? I Leoš Janáčeks opera *Mysteriet Makropulos* har far i familien utviklet en drikkeoppskrift som kan forlenge livet. For å se om den virker, bruker han datteren Elena som prøvekanin. Drikken virker utmerket, men etter tre hundre år begynner effekten å avta. Elena Makropulos prøver derfor å finne igjen oppskriften som noen har rotet bort. Dette er lettere sagt enn gjort, og midt i strabasene innser Elena at et liv i evighet er et liv uten mening og mål. Det hele ender med at Elena eldes og dør i løpet av noen øyeblikk, mens

Tristan og Isolde, malt av
John William Waterhouse.

The love potion, malt av
Evelyn De Morgan i 1903.

Av dette kan vi lære at troens kraft ikke bør undervurderes. Likevel må man spørre seg om alkoholbaserte trylledrikker og selvbedrag virkelig er nødvendig for å finne kjærligheten.

oppskriften blir påtent og brenner opp. Dette gir oss igjen noe å tenke på.

ELSKOVSDRIKKER

En av tidenes mest kjente trylledrikker serveres i Wagners opera *Tristan og Isolde*. Mot sin vilje skal prinsesse Isolde giftes bort til kongen av et fremmed land, og ridderen Tristan skal føre henne dit. De to er gamle kjente, og Isolde bestemmer seg for å ta livet av både seg og Tristan ved å blande gift i et beger. Begge drikker og tror de skal dø, men Isoldes kammerpike har erstattet giften med en kjærlighetseliksir. Dermed er blind kjærlighet ikke til å stoppe, og de to har nok dessuten vært litt svake for hverandre i utgangspunktet. Denne gamle legenden fortelles også i Donizettis opera *Elskovsdrikken*, der unge Nemorino håper å vinne Adinas

hjerne ved å innta en liknende eliksir. Han forstår ikke at det bare er billig vin, men han er sterk i troen. Dermed får vi se et kjent fenomen: *Placeboeffekten* – om man tror at det virker, så virker det gjerne! Nemorino blir mer trygg og ledig i stilen, og dermed vekker han faktisk damens interesse.

DET ENKLE ER OFTE DET BESTE

Av dette kan vi lære at troens kraft ikke bør undervurderes. Likevel må man spørre seg om alkoholbaserte trylledrikker og selvbedrag virkelig er nødvendig for å finne kjærligheten. I Richard Strauss' opera *Arabella* presenteres et alternativ. Her når handlingen sitt klimaks når heltinnen til slutt velger sin utkårede gjennom en enkel og symbolsk kjærlighetserklæring: Hun gir ham et glass vann!

-JEG KAN BLI UDØDELIG

Gaetano Donizetti var en av Italias mest produktive komponister, tross mye motgang.

Tekst Ingeborg Norshus

Gaetano Donizetti regnes som en av de mest markante og mestproduserende komponistene innenfor den italienske bel-canto-stilen. Bel canto betyr «vakker sang», og musikken her er skrevet for å ta menneskestemmens muligheter til det ytterste.

Donizetti ble født i et fattigstrøk i den nord-italienske byen Bergamo i 1797, i et hjem uten noe særlig intellektuell stimuli. Men musikk læreren og komponisten Simon Mayr oppdaget gategutten med den vakre sopran-stemmen og ga ham stipend til en musikk-skole. Det var starten på hans musikalske karriere.

Allerede som 14-åring beskrev Donizetti sin egen framtid på denne måten – som skulle vise seg å slå til:

Åh, ved Bacchus, med denne arien skal jeg motta applaus fra hele verden. Folk skal si til meg: 'Bravo, Maestro!' Jeg skal på ydmykt vis gå rundt med bøyd hode; jeg skal få rosende omtaler ... Jeg kan bli udødelig ... Mitt sinn er stort, mitt geni er kvikt ... Og til å komponere er jeg som et lyn.

Drømmen skulle vise seg å gå i oppfyllelse. I 1830 hadde han sitt store gjennombrudd med operaen *Anna Bolena*. To år senere hadde *Elskovsdrikken* premiere, skrevet i løpet av noen få uker. Andre kjente operaer fra hans hånd er *Lucia di Lammermoor* (1835), *Maria Stuarda* (1835) og *Don Pasquale* (1843).

Napoli og senere Paris skulle bli byene der han følte han hadde størst kunstnerisk frihet. Der skapte han flesteparten av de mer enn 70 operaene sine, i tillegg til både kammermusikk, symfonier og kirkemusikk. Han ble utnevnt til keiserlig hoffkapellmester i Wien, og i mange år pendlet han mellom disse byene.

Donizetti var godt likt og vel ansett av sine komponist-kolleger, blant annet Giuseppe Verdi, som først etter mange år anerkjente Donizetti som sin mentor. Hvor han fikk livskraften og den voldsomme skapertrangen fra, kan man saktens lure på, når man vet hva slags motbør han møtte i løpet av livet. Alle hans tre barn døde som spedbarn, og ektefellen Virginia Vasselli døde som 29-åring i 1837. På et tidspunkt skrev han i et brev: «Uten

Hvem skaper jeg for? Alt, alt har jeg mistet.

GAETANO DONIZETTI (1797–1848)

far, uten mor, uten kone, uten barn – hvem skaper jeg for? Alt, alt har jeg mistet.» Likevel fortsatte han å komponere i et frenetisk tempo, både komiske operaer og mer dramatiske verk.

Etter hvert begynte han selv å slite med helsa, han fikk stadig oftere hodepine og plutselige hukommelsesproblemer. Han klarte så vidt å fullføre operaen *Dom Sébastien* i 1843, men da var det tydelig at det ikke lenger var så mye å hente. Donizetti, som hadde gått for å være en mild, vennlig og humoristisk mann, begynte å få uforklarlige raserianfall, og vennene var rystet over hvordan personligheten hans endret seg.

Samme år var det som om han hadde behov for å oppsummere livet sitt, og i et brev til den tidligere læreren Simon Mayr skrev han:

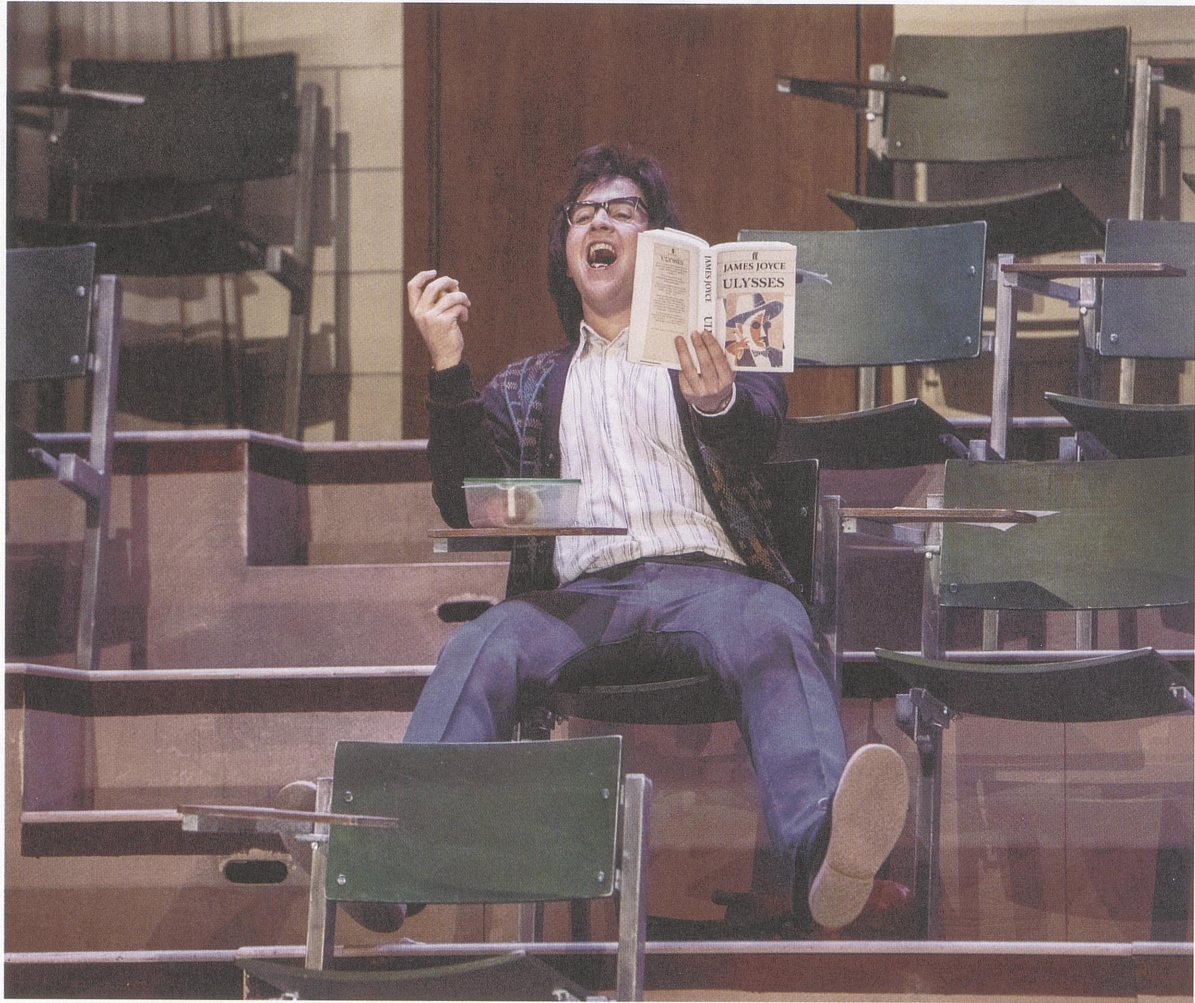
Og som en ørn svingte jeg meg ut over verden. Inni meg bar jeg alle gode og triste forvarsler. Uten annen oppmuntring fra min stakkarslige far enn at jeg aldri ville kunne komponere – jeg skulle aldri komme til

Napoli eller Wien ..., mot en slik fornedrelse hadde jeg kun min moralske styrke. Men det skal dere vite, og jeg skryter ikke, jeg har mange og store ulykkelige erfaringer ... jeg er lykkelig, elsket, ansett ... hva mer? Jeg har noen i himmelen som ber for meg, for dere, for oss alle.

Han kvittet seg med hjemmet sitt i Napoli, og ga bort pianoet til svogeren, med følgende bønn:

Selg for Guds skyld aldri pianoet, for noen pris, det inneholder hele mitt kunstneriske liv. [...] Med dette pianoet har jeg gjennomlevd håpets tid, mitt ekteskap, min ensomhet.

De siste årene tilbrakte han mot sin vilje på et sinnsykehus i Paris, med angst, forvirring og en økende demens, som skyldtes en syfilisinfeksjon som hadde angrepet hjernen. I 1848 døde han i sin fødeby Bergamo.

NEMORINO JACK SWANSON

ADINA CLAUDIA BOYLE, GIANETTA, ASTRID NORDBLAD

ADINA - CLAUDIA BOYLE, DULCINARA - GÜENES GUERLE

DEAR AUDIENCE

Sometimes we most immediately associate opera with something heavy and – dare I say it? – quite depressing. The repertoire is indeed packed with tragedies; this is perhaps indicative of operas 16th-century origin as an intellectual attempt to recreate ancient Greek tragedy. But as an art form created by people about people, its potential to reveal truths through comic means is just as potent.

This autumn season includes two comic operas: *Gianni Schicchi* and *L'elisir d'amore* – titles that prove that opera can also be a genuinely funny art form. We might laugh at the characters we see on stage, but Donizetti is not cruel – he offers a heartfelt portrait of them through his music. There are no heroes or villains in *L'elisir*, just people with different perspectives, emotions and expectations.

To perform both tragic and comic opera is to demonstrate the endless variety of the art form and to show what opera is and can be. My hope is that *L'elisir d'amore* can be an injection of joy in a dark winter. Sometimes we want to believe in a magic potion that can solve everything: a recipe for love, a solution to financial problems or a boost of self-esteem. Opera was producing romantic comedies long before Hollywood did!

This *L'elisir d'amore* is an Italian opera, based on a French story, set in a British context and performed on Norwegian turf. It is an example of how opera works as an incredibly international art form – both on the boards, in the pit and backstage.

The production is created by a British, Irish and Czech team: Director Oliver Mears and his associate Edwina Casey, Set Designer Annemarie Woods, Costume Designer Ilona Karas and Lighting Designer Kevin Treacy.

It comes to us via Northern Ireland Opera. Maestro Daniele Callegari has previously visited the Norwegian National Opera as the conductor of *Madama Butterfly* and *Cavalleria Rusticana / Pagliacci*, and lives and breathes the Italian repertoire. Two of the shows will be conducted by our own Head of Music, Boris Schäfer.

On stage, Irish soprano Claudia Boyle is Adina, along with two American singers: Jack Swanson as Nemorino and John Chest as Belcore. Boyle and Swanson are debuting in Oslo, while Chest was here in 2011, as Ned Keene in *Peter Grimes*. Turkish Guenes Guerle returns after singing Timur in *Turandot* in Oslo in 2016. Astrid Nordstad, who is part of our Young Artists' Program, sings Gianetta. The Norwegian National Opera Chorus creates the community of students that surround these weird but lovely people.

Enjoy some operatic sunshine!

Annilese Miskimmon,
Opera Director

SYNOPSIS

Act 1

The naïve Nemorino has fallen hopelessly in love with the beautiful and haughty Adina. Adina recites the story of Tristan and Isolde and their love potion, and after she rejects Nemorino's advances in favour of the handsome Sergeant Belcore, this gives Nemorino an idea. The quack Dr Dulcamara arrives peddling his cure-alls, and Nemorino buys from him a love potion that Dulcamara says will work in 24 hours. Unbeknown to Nemorino, the potion is actually alcohol, and he quickly becomes tipsy and overconfident. His hopes are, however, crushed, when he overhears Adina agree to marry Belcore that very evening.

Act 2

The engagement party is underway, but Adina is dissatisfied that Nemorino is not there to witness her triumph. He is desperate to buy more of Dulcamara's elixir, and to pay for it he agrees on impulse to join Belcore's regiment. Meanwhile, word has reached Gianetta and her friends that Nemorino's wealthy uncle has died leaving him a great inheritance, and they fawn over Nemorino – a reaction he attributes to the powerful love potion. The girls' behaviour astonishes Adina, who on learning from Dulcamara about the potion states categorically that her own feminine charms are a more potent instrument with which to win a man's heart. Nemorino sings of his love for Adina, and after much prevarication she finally tells him that she has bought back his army enlistment because she has at last fallen in love with him. The assembled gathering celebrate the union, while Dulcamara departs, convinced that his potion has proved itself to have unexpected powers.

BIOGRAFIER

DANIELE CALLEGARI

Dirigent

Italienske Daniele Callegari har sin musikkutdanning fra musikkonservatoriet i hjembyen Milano, og ble som 22-åring ansatt som kontrabassist i operaorkestret på La Scala, der han var i 12 år. I 1998 ble han første gjestedirigent ved Wexford Opera Festival, og fire år senere ble han sjefdirigent i Royal Flanders Philharmonic Orchestra i Antwerpen. Callegari har spesialisert seg på det klassiske italienske operarepertoaret og Verdi, men han har også stor interesse for senere italiensk repertoar, og har framført flere urpremierer og samtidsverk. Han har hele verden som arbeidsplass og har hatt engasjementer i produksjoner som *Trubaduren* ved Metropolitan, *Hugenottene* i Strasbourg, *Rigoletto* i Paris, *La bohème* i Dresden, Stockholm og Venezia, *Falstaff* i Montreal, *Andrea Chenier* i Seoul, *Aida* i San Diego, *Maskeballet* i München og *Lucia di Lammermoor* i Tel Aviv. Han har også gjestet scener som Carnegie Hall, Washington Opera, San Diego Opera, Berlin Staatsoper og Deutsche Oper, Wiener Staatsoper, Opernhaus Zürich, Liceu Barcelona og Accademia Nazionale di Santa Cecilia i Roma. Callegari besøkte Nasjonaloperaen i 2013 med den musikalske ledelsen for *Cavalleria rusticana* og *Pagliacci*, og i 2016 med *Madama Butterfly*. Blant hans siste engasjementer finner vi *Tosca*, *Madama Butterfly*, *Otello*, *La Gioconda*, *Cavalleria rusticana*, *Pagliacci* og *Rigoletto*. I de neste månedene skal han dirigere *La bohème*, *Norma*, *Otello* og *Turandot*. Callegari har medvirket på flere DVD- og CD-innspillinger, den siste er en CD med Rolando Villazon og Orchestra Sinfonica Giuseppe Verdi di Milano.

BORIS SCHÄFER

Musikalsk ledelse

Boris Schäfer studerte klaver og direksjon i Hannover og Berlin. Før han ble ansatt som musikalsk studieleder ved Den Norske Opera & Ballett i 2006, jobbet han ved Staatsoper Stuttgart og Bayreuther Festspiele som repetitør og ved Staatsoper Hamburg som sjefdirigentens assistent. 2014–2016 var han 1. dirigent ved Luzerner Theater i Sveits, og dirigerte blant annet *La bohème*, *Ariadne auf Naxos*, *Den glade enke*, *Béatrice et Benedict*, *Il viaggio a Reims*, i tillegg til konserter og balletter. I 2013 dirigerte han Wagner for barn ved Bayreuther Festspiele, og dirigerte også *Tryllefløyten*, *Hans og Grete* og diverse uroppføringer i Hamburg. 2009–2013 var han assistent for Claudio Abbado ved Berlinfilharmonien, Orchestra Mozart i Bologna og Gustav Mahler Chamber Orchestra. Med Accademia dell'Orchestra Mozart dirigerte han flere konserter i Bologna, Modena og Augsburg. Han gjestet Nasjonaloperaen i 2009 med Stuttgarter Kammerorchester. Som pianist og akkompagnatør har han spilt mange resitaller med sangsolister og instrumentalister, og dessuten ledet Mesterklasser for dirigenter, pianister og operastudenter i Bologna og Oslo. Han er nå studieleder og solistsjef i DNO&B.

OLIVER MEARS

Regi

Engelske Oliver Mears er operasjef ved Royal Opera House, Covent Garden, der han ble ansatt i 2017. Mears studerte engelsk og historie

ved Oxford University, og begynte sin karriere som assistent for dramatikeren Howard Barker. I 2004 var han med å starte det Londonbaserte operakompaniet Second Movement, og regisserte en rekke produksjoner for dem. Fra 2010 til 2017 var han kunstnerisk leder for Northern Ireland Opera, og satte der opp operaer som *Tosca* (vinner av Irish Times Theatre Award for Best Opera 2012), *Den flyvende hollender*, *Macbeth* (med Welsh National Opera), *Salome*, *Agrippina*, *Hans og Grete*, *The Turn of the Screw* (også for Kolobov Novaya-operaen i Moskva), og *Noye's Fludde* (som en del av London Cultural Olympiad). Han har regissert for andre kompanier som the Young Vic (*My Dad's a Birdman*), Aldeburgh Music (*Albert Herring*), Opera North, Scottish Opera (*Orfeus i underverdenen*, *Eugene Onegin*), Pimlico Opera (*Sweeney Todd*), Nevill Holt Opera, Early Opera Company, Nederlandse Reisopera (*The Bear*), Theatre Magdeburg (*Aida*), Bergen Nasjonale Opera (*Don Giovanni*) og National Opera Studio. I 2012 ble Mears nominert til UK TMA Achievement in Opera Award, for sin ledelse av Northern Ireland Opera, året etter ble han nominert til International Opera Award for Best Newcomer (regissør).

ANNEMARIE WOODS

Scenografi

Irske Annemarie Woods har laget både kostymer og scenografi til ulike operaproduksjoner i Nord-Irland, England og flere andre europeiske land. Ved en rekke produksjoner har hun samarbeidet med regissøren Sam Brown, og sammen med ham har hun vunnet flere priser, blant annet Ring

Award Graz og European Opera Prize. Hun har også vært nominert til flere andre gjeve priser: Irish Times Irish Theatre Award for Beste kostymedesign 2017 (*Radamist*), International Opera Awards 2016 og Beste design 2015 i Østerrikes musikkteaterpris (*La Favorite*). Blant produksjonene hennes kan vi nevne *Pity* (Royal Court, London), *Eugene Onegin* (Scottish Opera), *Flaggermusen* (Wermland Opera), *Radamisto* (Northern Ireland Opera), kostymer til *Madama Butterfly* (Opernhaus Zürich), scenografi for *Rinaldo* (Oper Frankfurt), *L'heure espagnole* og *Gianni Schicchi* (Opera National de Lorraine) *Salome*, *Elskovsdrikken*, og *Turn of the Screw* (Northern Ireland Opera), *My Fair Lady* (Karlsruhe), *Macbeth* (NIO/WNO) *Agrippina* (Irish Youth Opera), *Don Giovanni* (Bergen Nasjonale Opera), *Hair* (Stadts theater, Darmstadt), *La Favorite* (Oper Graz), *Alice* (Scottish Ballet, Det kroatiske nasjonalteateret), *Candide*, *The Importance of Being Earnest* (Opera National de Lorraine), *The Triumph of Time, Truth / The Triumph of Beauty and Deceit* (Händel Festival Karlsruhe), *La Cenerentola* (Luzerner Theater), *Sigøynbaronen* (Stadttheater Klagenfurt), *Jakob Lenz* (English National Opera), *Sigurd der Drachentöter* (Bayerische Staatsoper), *I Capuleti e i Montecchi* (Teatro Sociale Como), *Katja Kabanova* (Landestheater Coburg) og *Albert Herring* (Aldeburgh).

ILONA KARAS

Kostymedesign

Ilona Karas startet sin karriere som kostymerer i Tsjekkia, der hun er født. Hun studerte kostymedesign ved Theatre Practice at the Centre School of Speech

and Drama i London. Siden har hun jobbet som kostymedesigner og konsulent for både teater, opera, dans og sirkus i England og resten av Europa. Blant hennes kostymearbeider kan nevnes: *Figaros bryllup* (Nevill Holt Opera), *Carmen* (Grange Festival), *Rigoletto* (Nevill Holt Opera), *My Fair Lady* (Staatstheatre Karlsruhe), *Alcina* (Staatstheatre Cottbus), *Les Miserables* (Pimlico Opera), *West Side Story* (Pimlico Opera), *Until Now* (Mimbre) og *The Bridge* (Mimbre). Hun har jobbet som kostymedesigner-assistent for Annemarie Woods (*Madama Butterfly*, Opernhaus Zürich), Antony McDonald (*Figaros bryllup*, Teatro alla Scala), assistert og veiledet *Powder Her Face* (Northern Ireland Opera), *La finta giardiniera* (Glyndebourne), *Lohengrin* (Welsh National Opera, Nasjonaloperaen i Warszawa), *L'enfant et les Sortilèges*, (Bolsjoj-teatret), *The Importance of Being Ernest* (Northern Ireland Opera) og *Spar dame* (Grange Park Opera).

KEVIN TREACY

Lysdesign

Kevin Treacy har gjort lysdesign for både opera og teater. Han har samarbeidet mye med regissør Oliver Mears, for Northern Ireland Opera: *The Bear*, *Den flyvende hollender*, *Tosca*, *Elskovsdrikken* (også for Nevill Holt Opera), *Agrippina*, *The Turn of the Screw* (også for Buxton Festival, Kolobov Novaya-operaen, Moskva og Nevill Holt Opera), *Orfeus i underverdenen* (også for Scottish Opera), *Macbeth* (også for Welsh National Opera). Han har også satt lys til *Flaggermusen* (Wermland Opera, Sverige), *Iolanta* (Operosa, Montenegro); *Albert Herring* og *Bortførelsen fra Serraillet* (Grange Festival), *Les*

Noces, *Mavra*, *Renard*, *L'Enfant et Les Sortilèges*, *Orango* (Philharmonia Orchestra ved Royal Festival Hall); *Faramondo* (Händel Festspiele, Göttingen); *Carmen*, *La bohème*, *Trylleflyten* (Oliver Mears, Nevill Holt Opera), *Imeneo*, *Rodelinda*, *Faramondo*, *Flaggermusen* (Royal College of Music); *Flavio*, *Xerxes*, *La tragédie de Carmen* (English Touring Opera); *The Kiss*, *Bastien og Bastienne* og *La Cenerentola* (Annilese Miskimmon, Opera Theatre Company, Dublin). Blant teateroppsetninger kan nevnes *Killology* (Royal Court, Olivier Award 2018 for «Outstanding Achievement in Affiliate Theatre» (Sherman Theatre, Cardiff), *Bird* (Royal Exchange, Manchester), *Unfaithful* (Traverse Theatre, Edinburgh), *The Government Inspector*, *Come on Home*, *Arrah-na-Pogue* (Abbey Theatre, Dublin), *The Shawshank Redemption* (Wyndham's Theatre, West End), *The Nose* (The Performance Corporation, vinner av Beste lysdesign, Irish Times Theatre Awards).

DNB

DNB samarbeider med idrettsforbund, kulturinstitusjoner og ideelle organisasjoner over hele landet.

DNB har i over 20 år hatt et samarbeid med Den Norske Opera & Ballett, en kulturinstitusjon som både tar vare på og utvikler kunstarter som en stadig større del av befolkningen har lært seg å sette pris på.

Stolt sponsor av mangfoldet

VI UTVIKLER MORGENDAGENS SANGTALENTER

Hvert år får Barnekoret en betydelig del av Color Lines lotterimidler. Dette samarbeidet bidrar til at:

- ▶ unge og entusiastiske sangtalenter får bedre pedagogisk tilbud enn før
- ▶ Barnekorets repertoar utvides, hvilket betyr deltagelse i flere nye, norske operaeer og økt tilbud for barn og ungdom
- ▶ Barnekoret har et økt samarbeid med operaselskaper over hele landet gjennom samproduksjoner og ressursutvikling

Barnekorets posisjon vekker nå internasjonal oppmerksomhet.

Color Line tenker nytt og fremtidsrettet, og ønsker å jobbe for et vitalt samspill mellom reiseliv og kultur. Med skreddersydde billett-, besøks- og cruisepakker skal vi:

- ▶ øke tilstrømningen av et internasjonalt publikum
- ▶ gjøre Norge til et spennende reisemål, og Den Norske Opera & Ballett til et enda mer attraktivt hus

Vi er stolte av vårt samarbeid med Den Norske Opera & Ballett. Stolte av å få bidra med et større internasjonalt publikum, stolte av å få bidra i utviklingen av morgendagens sangtalenter.

Med OBOS Kredittkort opplever du mer for mindre

Vi vet at OBOS-medlemmer setter pris på gode kultur-opplevelser. Derfor får du 10 % fast kulturrabatt med OBOS Kredittkort.

Rabatten gjelder flere tusen arrangementer over hele landet, blant annet på Den Norske Opera & Ballett, Folketeateret, Nationaltheatret, Oslo Nye, Ticketmaster og Billettportalen. Dette kommer i tillegg til ordinær OBOS-rabatt.

Fordeler med OBOS Kredittkort

- Ingen årsavgift
- Ingen gebyrer på varekjøp
- Reise- og avbestillingsforsikring
- Full oversikt i nettbank og mobilbank
- Kortet kan brukes som OBOS medlemsbevis

Bestill kortet på obos.no/kredittkort

Du får mest ut av rabatten om du betaler fakturaen ved forfall. Dersom du velger å bruke 15.000 i kreditt i 12 måneder, koster det totalt 16.600 kroner. Effektiv rente, 23,45 %.

SAMARBEIDSPARTNERE

Den Norske Opera & Ballett takker følgende samarbeidspartnere og bidragsytere:
The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges the support of
the following sponsors and contributors:

Hovedsamarbeidspartnere:

Main Sponsors:

DNB

OBOS

PwC

Volvo Car Norway

Samarbeidspartnere:

Sponsors:

Advokatfirmaet Føyen Torkildsen

Color Line

Mills

Norsk Tipping

Radisson Blu Plaza Hotel

Scatec

The Boston Consulting Group

Prosjektpartner:

Project partner:

ConocoPhillips

Partnere med særskilt avtale:

Partners with a special agreement:

Hathon Holding

Kistefos

Talent Norge

Den Norske Opera & Ballett takker følgende institusjoner og stiftelser for verdifulle bidrag:

The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges invaluable contributions from the following institutions and foundations:

Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse

Sparebankstiftelsen DNB

Operaens Venner

Operaens Ungdomsambassadører

Den Norske Opera & Ballett er heleid av den norske stat og mottar et årlig driftstilskudd bevilget av Stortinget. The Norwegian National Opera & Ballett is a publicly owned company receiving an annual grant from the Norwegian Parliament.

FRA PRØVESAL TIL TEPPEFALL

VI SAMARBEIDER MED DEN NORSKE OPERA & BALLETT

DNB

pwc

OBOS

